

Darja Reichman, igralka

RAZGLEDNICE ZA DARJO

Darja Reichman je Ljubljančanka, hči ilustratorke Jelke Reichman. Leta 1990 je diplomirala na ljubljanski AGRFT v razredu prof. Dušana Mlakarja. Igrala je v različnih slovenskih gledališčih: v sezonah od 1990 do 1995 je bila redno zaposlena v SLG Celje, od leta 1995 pa je stalna članica Prešernovega gledališča Kranj. V gledaliških hišah SNG Drame v Ljubljani, SLG Celja, Mestnega gledališča ljubljanskega in zadnja leta v Prešernovem gledališču v Kranju je ustvarila več kot petdeset igralskih stvaritev. S sinom Jušem ter pesnikom, pisateljem in esejistom Iztokom Osojnikom živi v prestolnici.

Našli sva se v eni od garderob kranjskega Prešernovega gledališča. Ob devetih zjutraj je bila lepa, čila in svežih misli. Dobro uro zatem je bila na vajah že Maša iz Čehovih Treh sester, ki jo bodo v režiji Oliverja Frlića premierno uprizorili 15. marca.

So občutki o tem, kaj je igra, podobni tistim, ki ste ga v zvezi s tem poklicem imeli takoj po akademiji?

Mislím, da me danes izpolnjuje nekaj popolnoma drugačnega. Takrat sem bila precej nevedna. Toliko sem se ukvarjala sama s seboj – tega je že skoraj dvajset let ... odebeljenih. Ne spomnim se odnosov, ljudi ob sebi. Zdaj pa je nasprotno. V meni se je toliko nabralo, toliko vlog sem že odigrala, toliko sem jih videla, da je popolnoma drugače. V tem pogledu sem precej manj nedolžna kot na začetku. Ravno pred kratkim mi je Oliver Frlić rekel, da imam preveč »vključen« razum. Sama sebe sicer ne vidim tako. Včasih se sprašujem, ali je to v redu. Vendar je. Če bi igralec pri svojem delu uporabljal samo čustva, bi ga to preveč izčrpalo. Na odru igralki nismo vedno znova enaki, čeprav režiserji od nas to zahtevajo.

Katera čustva je težje odigrati na odru? So morda to tista, ki jih tudi v življenju ne živimo zlahka?

Kot igralko me najbolj zanimajo najzahtevnejše in najcelovitejše vloge, ki niso stereotipne in ne dopuščajo enoznačnih likov, ampak vključujejo veliko, pogosto tudi nasprotujočih si podtonov, predvsem pa skrajnih dometov. Takšna je bila na primer Hedda Gabler, ki na prvi pogled ustvarja vtis mrzle, trde ženske, v resnici pa gre za eno od etično in čustveno najčistejših in najbolj nezlomljivih ženskih likov v dramski literaturi, če že ne v literaturi nasploh. Kadar lahko igram tako zahtevno čuteče in tudi v življenjskem smislu izbrušene vloge, to doživljam kot največji možni dar, ki mi ga daje gledališče.

»Iztok je na začetku – v času velike zaljubljenosti – napisal knjigo Razglednice za Darjo. Takrat sem v Celju igrala velike vloge; morda sem mu malce bežala in je zato pisal takšne pesmi (smeh).«

Takoj po študiju ste se zapodili v delo, delali, garali, se vozili v Celje in izkoriščali ponujene priložnosti. Kaj se v tem obdobju zagnanosti zgodi z zasebnostjo mladih igralk?

Ko sem se odločila za službo v Celju – tam sem dobila »največ« –, sem pač ogromno delala. Niso imeli mladih igralk, kar mi je omogočilo, da sem preigrala vrsto vlog in dodobra izbrusila svoje znanje. V tistem obdobju sem spoznala tudi svojega življenjskega sopotnika.

Kako vama je šlo, ko pa vas nikdar ni bilo?

Je šlo (smeh). Tudi zato, ker je starejši od mene in je bil precej bolj zrel. Razumel je, da si želim igrati in da me večinoma ni. Precej pozno sem se odločila za otroka – naj kar povem, da vse do tridesetega leta v meni ni bilo te želje. Obletnico imava osmega marca; takrat sva se spoznala in minilo je dvaindvajset let.

Se v vseh teh letih niste nikoli zagledali v katerega od soigralcev?

O ja, saj se zaljubiš. Na eni strani morajo biti čustva popolnoma odprta ... Zdaj tega ni več (smeh), leta naredijo svoje. Bili so trenutki, ko je s kom preskočila iskrica. Ampak pozneje sem se začela spraševati; kaj pa bo drugače? Zaljubljenost namreč mine.

Imate radi Čehova?

Zelo. Že davno sem pod vodstvom Mileta Koruna igrala vlogo Sonje v Stričku Vanji. Kadar berem Čehova, imam občutek, da lahko posebim vsakega od njegovih likov.

Precej dobro razume žensko dušo.

Žensko in moško. Njun odnos. In majhne skrite stvari v človeku, ki jih velikokrat ne pokažemo.

Ste si v zasebnem življenju kdaj pomagali z besedami, dejanji, ki so jih v svoja besedila in vloge polagali dramatik?

Fotografije so iz različnih predstav, v katerih je igrala Darja Reichman.

»Na odru vedno ostaneš to, kar si. Vedno sem Darja. Tista notranja, seveda.«

Morda zato lažje živim. Morda lahko prav zato človek z nekom tudi ostane skupaj. Veliko stvari izživim. Izživim jih na odru.

V Treh sestrah je eden osrednjih motivov hrepenenje. Ga kdaj do konca izživimo?
Mislim, da ne.

Katero hrepenenje najdlje nosimo v sebi?
Iskanje ljubezni. Vse življenje jo iščemo. Za nekoga je mesena in fizična, za drugega je nenehno dajanje, potem je ljubezen do otroka ...

Imate kakšne vloge raje od drugih?
Z leti sem spoznala, da mi režiserji namenja-jo zelo različne, predvsem pa zelo skrajne li-ke. Na eni strani so to plašne, grde, aseksual- ne ženske, recimo v Limonadi Slovenici, ki jo zdaj igram; pri Revizorju mi je Mateja Kolečnik dodelila vlogo ženske, ki nima moškega in ki ji smrdi iz ust, v Teti Magdi sem bila spet seksualno nerealizirana ženska ...

Kot Mia Farrow v Allenovih filmih ...
Tako nekako, ja. Potem pa, na drugi strani, Ma-rija iz Lovskih scen iz Spodnje Bavarske, me- sena ženska, obdana z moškimi, Maša v Treh sestrah Čehova, pa Neznanka Pirandella, ki jo je režiral Pipan, in Veronika Deseniška. Gre za vloge žensk, ki ljubijo in živijo ljubezen – am- pak so na koncu kljub temu pogubljene. Ta- ko jih pač zapišejo dramatik (smeh). Nato pa pridejo še samobitna, neomajna Hedda Ga- bler, ki ne poklekne pred pokvarjeno druž- bo, plemenita Schillerjeva Lady Milford ali vlo-

ga v Crimpovi predstavi Kako jemati njeno ži- vljenje v režiji Jerneja Lorencija. To so vse zelo ustvarjalne vloge.

Od malega ste obdani z umetnostjo.
Predvsem z likovno umetnostjo. Bila sem ob- krožena z estetiko – mama je velik est. Vse- povsod okoli mene so bile slike in knjige. Oče je sicer strojni inženir, a je igral klavir. V glasbi sicer nisem najboljša, a že od malega so me vodili na abonmajske koncerte v filharmonijo; vadila sem tudi klavir, čeprav nisem bila pre- več uspešna. Nimam najboljšega posluha. Ve- sela pa sem, da je sin, nasprotno, res nadarjen za glasbo. Toda najbolj so me zaznamovale knjige in morda sem si prav zaradi njih našla takšnega partnerja.

Imate radi njegove pesmi?
Imam.

Se prepoznate v kateri od njih?
Iztok je na začetku – v času velike zaljubljenosti – napisal knjigo Razglednice za Darjo. Ta- krat sem v Celju igrala velike vloge; morda sem mu malce bežala in je zato pisal takšne pesmi (smeh). Pesmi iz te zbirke so zelo lepe.

Kaj pa danes, še piše o vas?
(Smeh) Ravno zadnjič sem šla na Trnovske ter- cete, kjer je na Prešernov dan prebiral najno- vejše pesmi, povezane z današnjim svetom. On začne brati in jaz se nekje vmes prepo- znam kot motnja, v smislu, »vmes me je tri- krat zmotil telefon«. Seveda mi je bilo jasno,

da sem ta telefon jaz. No, to se zgodi po dvain- dvajsetih letih (smeh). Rada imam njegove pe- smi; seveda so zahtevne, toda rada imam tu- di Ivana Minattija. V Kosovela sem bila skoraj- da zaljubljena, pa v Murna, Jenka, Ketteja ... V srednji šoli, ki mi ni bila ljuba, pa vse do takrat, ko sem spoznala teater, mi je literatura razve- seljevala življenje. Strašansko rada sem jo bra- la na glas.

Igra in življenje.
Na odru vedno ostaneš to, kar si. Vedno sem Darja. Tista notranja seveda. Lahko se zjokam samo tako, kakor se zares zjokam, na odru lah- ko samo tako nekoga naderem, kakor koga naderem doma. Zato mi včasih mama, kadar pride na predstavo, po njej reče, ja, saj to pa poznamo ... Na odru dam vse od sebe, iz dro- bovja gre ven, od kože naprej ... Včasih je to la- že narediti, drugič teže.

Nepozabni ste kot Laura v Tennesseejevi Stekleni menažeriji.
Tudi zame je bila to ena prelomnih vlog. Vča- sih mi je med delom težko, in takrat se spo- mnim na Stekleno menažerijo. Tako v ustvar- jalnem kot v navadnem življenju so vrhunci in vloga Laure je bila zagotovo eden od njih.

Kaj se zgodi takrat, ko nam sanje uspe ži- veti?
Tudi tu bi lahko pomen besed obrnili na glavo. Nobenega dvoma ni, da izkušnje in spoznanja, ki jih živim na odru, tudi v vsakdanjem življe- nju pomenijo dragoceno oporo in napotek. Kajti gledališče je zgoščen svet v malem, gle- dališke igre pa pomenijo izkristalizirane stvar- ne življenjske razmere in usode. Živeti sanje v živo pomeni, da se tudi v vsakdanjem življenju pogosto najdem v okoliščinah, ki sem jih ne- kako že doživela na odru. Tako v njih pogosto prepoznam možnosti in izhode, kakor bi jih že kdaj prej zares izkusila. Gledališče torej poma- ga, da tudi v realnem svetu »živim v sanjah« in prozaično vsakdanost doživljam resno in po- globljeno. Včasih se morda celo preveč drama- tično odzovem na povsem nepomembne za- deve – ampak na to me opozorita tako Juš kot Iztok in me takoj odločno ustavita.